

ΘΕΣΕΙΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ/ΦΥΛΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΦΥΛΟΥ ΚΑΙ ΙΣΟΤΗΤΑΣ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το παρόν κείμενο αποτελεί προϊόν συλλογικής εκτενούς συζήτησης και επεξεργασίας της Γραμματείας του Τμήματος Φεμινιστικής Πολιτικής/Φύλου του ΣΥΡΙΖΑ, το οποίο εμπλουτίστηκε και εγκρίθηκε από την ολομέλεια του Τμήματος ομόφωνα. Εστιάζει αφενός σε μια σύντομη θεωρητική ερμηνεία των λόγων που αναπαράγουν τις έμφυλες ανισότητες και διακρίσεις και ταυτόχρονα μια σύντομη περιγραφή, στο μέτρο του δυνατού, της ισχύουσας στην Ελλάδα της κρίσης κατάσταση. Αφετέρου εστιάζει στην κατάθεση μιας σειράς προτάσεων αλλαγής πολιτικής και λήψης ρεαλιστικών μέτρων από την κυβέρνηση της Αριστεράς, των οποίων υποδεικνύονται και τρόποι χρηματοδότησης.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο ΣΥΡΙΖΑ δεν αντιμετωπίζει την ισότητα των φύλων σαν «γυναικείο ζήτημα», αλλά ως οικουμενική αρχή, έτσι όπως αυτή διατυπώνεται και προτάσσεται στους «Αναπτυξιακούς Στόχους της Χιλιετίας» του ΟΗΕ, καθώς και στις διακηρύξεις και τα ντοκουμέντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των άλλων Διεθνών Οργανισμών, ως αποτέλεσμα των κατακτήσεων που έφεραν οι αγώνες, οι διεκδικήσεις και οι ιδέες των γυναικών και του φεμινιστικού κινήματος στην Ευρώπη και τον κόσμο όλο.

Για τον ΣΥΡΙΖΑ οι εξουσιαστικές σχέσεις ανάμεσα στα κοινωνικά φύλα, τους άνδρες και τις γυναίκες, οι πάσης φύσεως προκαταλήψεις, οι βαθιά ριζωμένες αντιλήψεις και, τελικά, οι πολυποίκιλες διακρίσεις που συνδέονται με τα φύλα και διέπουν όλες τις εκφάνσεις της ιδιωτικής και δημόσιας σφαίρας της ζωής, συνιστούν σημαντικό δημοκρατικό έλλειμμα, που η υπέρβασή του για κανένα λόγο δεν μπορεί να περιθωριοποιείται ή να απαξιώνεται, καθώς αποτελεί μέρος των επιδιωκόμενων ριζικών κοινωνικών αλλαγών και προϋπόθεση μετάβασης στο σοσιαλισμό του 21ου αιώνα. Στην υπέρβαση αυτή είναι καθοριστική η συμβολή της

εμπειρίας των φεμινιστικών κινημάτων και των διεκδικήσεών τους, αλλά και των σημαντικών επεξεργασιών της φεμινιστικής σκέψης και επιστήμης. Η Αριστερά αναγνωρίζει την ιστορική προσφορά του φεμινισμού, αλλά και την επικαιρότητά του καθώς: σήμερα, παρά τον ευρύτατο διεθνή διάλογο για τα δικαιώματα των γυναικών και τις σχετικές διακηρύξεις, τα σημαντικά βήματα για τη γυναικεία χειραφέτηση που έχουν πραγματοποιηθεί χάρη πριν απ' όλα στους αγώνες των ίδιων των γυναικών και αποκρυσταλλώνονται σε μια σειρά θεσμικές κατοχυρώσεις /κατακτήσεις, τουλάχιστον στις δυτικές κοινωνίες, βρισκόμαστε μπροστά σε ιστορική οπισθοδρόμηση, λόγω της νεοφιλελεύθερης κυριαρχίας και των αξιών της. Σύμφωνα με την Έκθεση Ισότητας των Φύλων της Ευρωπαϊκής Κοινωνικής Επιτροπής, οι γυναίκες και στον 21ο αιώνα εξακολουθούν να αποτελούν την πλειοψηφία των οικονομικά ανενεργών ατόμων, να είναι πιο ευάλωτες στη φτώχεια, τον κοινωνικό αποκλεισμό και την έμφυλη βία και να αντιμετωπίζουν ακόμα μεγαλύτερες οικονομικές δυσχέρειες, όταν είναι μονογονείς, ηλικιωμένες, ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες πληθυσμού ή ζουν μόνες τους ή έχουν χωρίσει.

Στην Ελλάδα, η πολύπλευρη επίθεση της κρίσης και των μνημονίων στα κεκτημένα δικαιώματα των γυναικών πολλαπλασιάζει τα εμπόδια ισότιμης ένταξής τους στην αγορά εργασίας για τις νέο-εισερχόμενες, οδηγώντας έτσι ένα τεράστιο αριθμό νέων γυναικών στην ανεργία, επιβάλλει τη μαζική επιστροφή τους στο σπίτι λόγω συρρίκνωσης της απασχόλησης, ρίχνει στις πλάτες τους το έλλειμμα του κοινωνικού κράτους με την απλήρωτη παροχή ενός ευρέως φάσματος υπηρεσιών φροντίδας που τις αποστερεί επιπλέον από προσωπικό χρόνο και δυνατότητα ενασχόλησης με τα κοινά και την πολιτική, συσκοτίζει τις πολλαπλές μορφές βίας που υφίστανται – μέσα και έξω από την οικογένεια - και στην οποία αδυνατούν να αντιδράσουν λόγω των πολλαπλών εξαρτήσεων στις οποίες υπόκεινται, συμπιέζει ασφυκτικά τις επιλογές ζωής τους και θέτει σημαντικά εμπόδια στην πορεία χειραφέτησής τους.

Ο ΣΥΡΙΖΑ με έντονο το ενδιαφέρον του για τα θέματα φύλου από την ίδρυσή του, επιδιώκει να «διατηρήσει στο κέντρο της πολιτικής- αγωνιστικής του ατζέντας τις προγραμματικές αρχές και τους στόχους» την έμφυλη ισότητα. Για τον ΣΥΡΙΖΑ η ισότητα των φύλων συνιστά ταυτόχρονα όραμα, στρατηγικό στόχο και αδιαπραγμάτευτη διάσταση του προγράμματος της κυβέρνησης της αριστεράς.

Εφ' όσον ο ΣΥΡΙΖΑ αναλάβει τη διακυβέρνηση της χώρας, στο πλαίσιο ενός βραχύ/μεσοπρόθεσμου προγράμματος δεσμεύεται να αντιμετωπίσει άμεσα τα ζητήματα των διακρίσεων στο πεδίο της συμμετοχής των γυναικών στα κοινά και σε θέσεις ευθύνης, στο πεδίο

των εργασιακών σχέσεων και της ανεργίας, του κοινωνικού αποκλεισμού, της έμφυλης βίας, της εκπαίδευσης, της οικογένειας και των σχέσεων φύλου στο εσωτερικό της κοινωνικής αναπαραγωγής στερεοτύπων και προκαταλήψεων κ.λπ. Είναι απόλυτα καθαρό για τον ΣΥΡΙΖΑ πως οι πολιτικές και τα μέτρα στήριξης και προώθησης της Ισότητας των Φύλων και της Ίσης Μεταχείρισης μεταξύ ανδρών και γυναικών απαιτούν γνώση και κατανόηση της έμφυλης κοινωνικής πραγματικότητας στην Ελλάδα της κρίσης και των μνημονίων. Απαιτούν ακόμα προσεκτικό σχεδιασμό που θα αξιοποιεί προγενέστερες θετικές εμπειρίες, πρακτικές, υφιστάμενες δομές και μέτρα στήριξης των γυναικών, με θέσπιση άμεσων και μεσοπρόθεσμων στόχων και προτεραιοτήτων, και δέσμευση των απαιτούμενων οικονομικών πόρων. Ταυτόχρονα, απαιτούν αναβάθμιση και διεύρυνση των αρμοδιοτήτων της επιφορτισμένης με τα ζητήματα κοινωνικού φύλου κυβερνητικής δομής (μέχρι σήμερα ΓΓΙΦ) και των προβλεπόμενων μηχανισμών για την ισότητα των φύλων σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, σε συνεχή, τακτική και σταθερή συνεργασία με τις γυναικείες και φεμινιστικές ομάδες αλλά και ΜΚΟ που αγωνίζονται για τα δικαιώματα των γυναικών (γηγενών και μεταναστριών).

ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ (ΕΣΔΙΦ) ΩΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

Το πρόγραμμα του ΣΥΡΙΖΑ για την ισότητα των φύλων συστηματοποιείται και εξειδικεύεται μέσω ενός αναμορφωμένου και επικαιροποιημένου ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ (ΕΣΔΙΦ), το οποίο περιλαμβάνει θεσμούς, μηχανισμούς και εργαλεία πολιτικής για την προώθηση της ισότητας των φύλων, αλλά και εξειδικευμένες/ στοχευμένες θετικές δράσεις σε συγκεκριμένους τομείς άμεσης προτεραιότητας. Η εφαρμογή και τα (ποσοτικά και ποιοτικά) αποτελέσματα του ΕΣΔΙΦ θα παρακολουθούνται τακτικά και θα δημοσιοποιούνται από την αρμόδια αρχή (ΓΓΙΦ) σύμφωνα με τις αρχές της διαφάνειας και της δημόσιας λογοδοσίας. Η ενεργή εμπλοκή των ίδιων των συλλογικοτήτων των γυναικών καθώς και η αξιοποίηση όλων των γνωστικών πόρων για το σχεδιασμό του, θα διασφαλίσουν τη μέγιστη δυνατή κοινωνική συναίνεση και οικειοποίησή του από μεγάλα τμήματα του [γυναικείου και ανδρικού] πληθυσμού.

Το ΕΣΔΙΦ εδράζεται σε δύο θεμελιώδεις αρχές και συγκεκριμένα:

- Την οριζόντια ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου (gender mainstreaming) σε όλα τα μέτρα και τις πολιτικές που θα σχεδιάσει και θα υλοποιήσει η Κυβέρνηση, με ταυτόχρονη

θέσπιση διαδικασιών και κριτηρίων για την αποτίμηση των επιπτώσεων που έχουν τα συγκεκριμένα μέτρα σε κάθε φύλο.

- Τη λήψη Θετικ Δράσεων υπέρ των γυναικών για την αντιμετώπιση άμεσων, επιτακτικών έμφυλων διακρίσεων και ανισοτήτων. Ειδικότερα οι Θετικές Δράσεις αφορούν:
- ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΣΤΑ ΚΟΙΝΑ, ΣΕ ΚΕΝΤΡΑ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ, ΣΕ ΑΙΡΕΤΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ
- ΕΡΓΑΣΙΑ- ΑΝΕΡΓΙΑ
- ΥΓΕΙΑ & ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ
- ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ
- ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
- ΕΥΑΛΩΤΕΣ & ΕΥΠΑΘΕΙΣ ΟΜΑΔΕΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ - ΠΟΛΛΑΠΛΕΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ & ΜΜΕ

Στη συνέχεια παρουσιάζονται αναλυτικότερα οι προαναφερόμενοι τομείς προτεραιότητας για την Ισότητα μεταξύ των Κοινωνικών Φύλων, των γυναικών και των ανδρών.

1. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΣΤΑ ΚΟΙΝΑ, ΣΕ ΚΕΝΤΡΑ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ, ΣΕ ΑΙΡΕΤΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ

Για τον ΣΥΡΙΖΑ είναι σαφές πως χωρίς πολιτικά δικαιώματα και πρόσβαση στη δημόσια σφαίρα οι γυναίκες δεν έχουν τη δυνατότητα να εισέλθουν στο δημόσιο διάλογο για την πολιτική. Επίσης τα πολιτικά, κοινωνικά και οικονομικά δικαιώματα των γυναικών αποτελούν προαπαιτούμενα για την ισότητα των φύλων. Σε αντίθεση με τη νέα εκδοχή της πατριαρχίας, η οποία προσφέρει ελάχιστες οδούς στις γυναίκες για πολιτική παρέμβαση και εκδημοκρατισμό των τυπικών θεσμών του κράτους, ο ΣΥΡΙΖΑ επιδιώκει να κατοχυρώσει την ενεργητική συμμετοχή των γυναικών στο σχεδιασμό και τη χάραξη πολιτικών, διότι θεωρεί την ισόρροπη συμμετοχή των γυναικών ως το αυτονόητο και αναγκαίο βήμα για ανάπτυξη δημοκρατικών θεσμών πολιτικής. Αποτελεί μόνιμη επιδίωξή του η λήψη μέτρων για την ενίσχυση της πολιτική συμμετοχής εκπροσώπησης/αντιπροσώπευσης των γυναικών στη βουλή, σε υπουργεία, κ.λπ. στην περιφερειακή και τοπική αυτοδιοίκηση, στο συνδικαλιστικό κίνημα, σε θέσεις ευθύνης, στα όργανα διοίκησης και λήψης των αποφάσεων, κ.λπ. Στο πλαίσιο μάλιστα της ενθάρρυνσης/υποκίνησης των γυναικών για συμμετοχή στα κέντρα λήψης των αποφάσεων, θα σχεδιαστούν και υλοποιηθούν πανελλαδικά προγραμμάτων επιμόρφωσης για την αύξηση/ενίσχυση/αναβάθμιση της ικανότητας των γυναικών να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων και στην εξουσία.

2. ΕΡΓΑΣΙΑ-ΑΝΕΡΓΙΑ

2.1. Τα δεδομένα

Πριν από την κρίση, η Ελλάδα ήταν μία από τις χώρες της Ε.Ε. με τις μεγαλύτερες ανισότητες φύλου στην αγορά εργασίας και παραμένει ακόμα και σήμερα, παρόλο που η κρίση και η λιτότητα είχαν σαφώς μεγαλύτερες επιπτώσεις στους άνδρες από τις γυναίκες και οι ανισότητες φύλου στην αγορά εργασίας μειώθηκαν (εξίσωση προς τα κάτω). Οι γυναίκες αποτελούν σήμερα το 49,5% των ανέργων και το 50,2% των μακροχρόνια ανέργων. Επίσης αποτελούν το 41,6% του συνόλου των απασχολούμενων, το 60,4% των μερικά απασχολούμενων και το 54,1% των προσωρινά απασχολούμενων. Οι γυναίκες με χαμηλό και μεσαίο εκπαιδευτικό επίπεδο, οι μετανάστριες και οι νέες που διαμένουν σε φτωχά νοικοκυριά είναι αυτές που βρίσκονται στη χειρότερη θέση και αντιμετωπίζουν εργασιακό και οικονομικό αδιέξοδο. Έξι χρόνια κρίσης και πολιτικών σκληρής λιτότητας είχαν δραματικές επιπτώσεις στην απασχόληση ανδρών και γυναικών. Το ποσοστό απασχόλησης των ανδρών ηλικίας 20-64 ετών έπεσε από 80,4% στο 62,9%, ενώ αυτό των γυναικών από 52,5% σε 43,3%. Ταυτόχρονα η ανεργία αυξήθηκε αλματωδώς. Το πρώτο τρίμηνο του 2014 το ποσοστό ανεργίας στις γυναίκες έφθασε στο 31,4%, έναντι 25% στους άνδρες. Ειδικότερα στις νέες γυναίκες όμως ξεπερνάει το 60%. Πρόκειται για μία διαδικασία κοινωνικής οπισθοδρόμησης. Το σημαντικότερο είναι ότι η αύξηση της ανεργίας και οι απορρυθμίσεις του θεσμικού πλαισίου προστασίας της εργασίας και συλλογικής διαπραγμάτευσης έχουν οδηγήσει σε «εργασιακή ζούγκλα» και δραματική πτώση των αμοιβών στον ιδιωτικό τομέα με μεγαλύτερα θύματα τις γυναίκες που υπέρ-αντιπροσωπεύονται στο πιο κακοπληρωμένο και ευάλωτο τμήμα της αγοράς εργασίας. Ταυτόχρονα, η ανασφάλιστη εργασία και οι γενικότερες παραβιάσεις της εργατικής νομοθεσίας αυξήθηκαν σε άνδρες και γυναίκες. Όμως οι τελευταίες υφίστανται επιπλέον τις άφθονες παραβιάσεις της νομοθεσίας από τους εργοδότες στην περίπτωση των εγκύων και λεχώνων (άδεια μητρότητας και ανατροφής, μη ανανέωση συμβάσεων, απολύσεις) και τις διακρίσεις στην πρόσληψη έναντι των μητέρων. Έτσι ή αλλιώς όμως η μητρότητα, όπως και η πατρότητα άλλωστε, υπονομεύονται καθώς το ανωτέρω πλαίσιο αποτρέπει τα νέα ζευγάρια από την τεκνοποίηση.

Η ανατροπή της παραπάνω πορείας συνδέεται ευθέως με τη γενικότερη πολιτική ανατροπής των μνημονίων και της κατάστασης που έχει εδραιωθεί με τους εφαρμοστικούς νόμους, καθώς και με την ενίσχυση της πολιτικής κατά των διακρίσεων φύλου, ιδίως ελέγχου της εφαρμογής της προστατευτικής νομοθεσίας.

2.2. Προτάσεις

1. Βελτίωση του νομοθετικού πλαισίου προστασίας της μητρότητας, ιδιαίτερα για τις εργαζόμενες με ευέλικτες μορφές απασχόλησης (συμβάσεις ορισμένου χρόνου) και τις επισφαλώς εργαζόμενες.
2. Ενίσχυση των θετικών και ολοκληρωμένων δράσεων υπέρ ανέργων γυναικών, με προτεραιότητα τις ομάδες εκείνες που βρίσκονται στη δυσκολότερη θέση (μονογονείς, μακροχρόνια άνεργες, Ρομά, μετανάστριες) και κριτήριο την εισοδηματική κατάσταση των ιδίων και του νοικοκυριού. Συμμετοχή και των ανενεργών γυναικών στο πρόγραμμα δωρεάν πρόσβασης σε παιδικούς σταθμούς.
3. Συμμετοχή των γυναικών στα «ενεργητικά» προγράμματα απασχόλησης: Ειδικά προγράμματα οικονομικής και τεχνικής στήριξης ανέργων γυναικών. Ενίσχυση της γυναικείας αυτοαπασχόλησης κι ευρύτερα των πρωτοβουλιών κοινωνικής οικονομίας γυναικών (συνεταιριστικές επιχειρήσεις). Ενσωμάτωση σε όλα τα προγράμματα κατάρτισης και προώθησης της απασχόλησης ελάχιστου ποσοστού συμμετοχής των γυναικών υψηλότερου από το μερίδιό τους στο σύνολο των ανέργων, μακροχρόνια ανέργων και απασχολούμενων, με στόχο τη μείωση της ψαλίδας στον κίνδυνο ανεργίας. Ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στο σχεδιασμό πολιτικών ενίσχυσης της απασχόλησης και καταπολέμησης της ανεργίας και αξιολόγηση των επιπτώσεων κατά φύλο των πολιτικών αυτών.
4. Ενίσχυση των ελεγκτικών μηχανισμών (Επιθεώρηση Εργασίας, Συνήγορος της Ισότητας/του Πολίτη) για την αντιμετώπιση των παραβιάσεων των εργασιακών δικαιωμάτων των γυναικών και την προστασία των εγκύων και μητέρων.

2.3. Ασφάλιση

Η κατάργηση του κοινωνικού κράτους έχει και θα έχει πολλές επιπτώσεις στην εργασία και τη ζωή των γυναικών καθώς και στα ασφαλιστικά και συνταξιοδοτικά τους δικαιώματα. Οι συνέπειες που θα έχει ο υπολογισμός των συντάξεων στο σύνολο του εργασιακού βίου πλήττει ένα μεγάλο αριθμό εργαζόμενων γυναικών που δεν διαθέτει ένα μακρόχρονο ασφαλιστικό ιστορικό. Παράλληλα, μεγάλες ομάδες αφανώς εργαζομένων (π.χ. συν-επιχειρηματιών) σε οικογενειακές επιχειρήσεις παραμένουν έξω από κάθε ασφαλιστική κάλυψη.

Για τα θέματα αυτά θα υπάρξει μέριμνα μέσω π.χ. αντισταθμιστικών μέτρων για την αντιμετώπιση των διακρίσεων και αδικιών εις βάρος των γυναικών, παράλληλα με βελτιώσεις στο πεδίο των γονικών αδειών και της κοινωνικής φροντίδας.

2.4. Γονικές άδειες

Αξιολόγηση του υπάρχοντος θεσμικού πλαισίου. Το θεσμικό πλαίσιο των γονικών αδειών βελτιώθηκε αισθητά τη δεκαετία του 2000, με μικρές βελτιώσεις ακόμα και εν μέσω κρίσης και μνημονίων. Ωστόσο

- παραμένει πολύπλοκο και κατακερματισμένο (ιδιαίτερα στον ιδιωτικό τομέα)
- δεν ωθεί τους πατέρες στην ανάληψη της φροντίδας των παιδιών,
- παρουσιάζει προβλήματα άσκησης των δικαιωμάτων στην πράξη στον ιδιωτικό τομέα, που παροξύνθηκαν στην περίοδο της κρίσης,
- δημιουργεί κενά κάλυψης ορισμένων κατηγοριών μητέρων (π.χ. ενοικιαζόμενες εργαζόμενες).

Προτάσεις

1. Νομοθεσία που θα διασφαλίζει τα δικαιώματα των ενοικιαζόμενων γυναικών στην άδεια μητρότητας και την προστασία τους από απόλυση ή μη ανανέωση σύμβασης.
2. Βαθμιαία επέκταση της «ειδικής άδειας προστασίας της μητρότητας» στον ιδιωτικό τομέα από τους 6 στους 10 μήνες μετά την άδεια λοχείας (9 εβδομάδες), μετατροπή της σε γονική άδεια ανατροφής με δυνατότητα λήψης της άδειας εναλλακτικά από τον πατέρα.
3. Βαθμιαία κατάργηση της άδειας 3,5 ή 4,2 μηνών μετά την άδεια λοχείας κατόπιν συγκατάθεσης του εργοδότη (που δεν εφαρμόζεται) και διατήρηση μόνο του υποχρεωτικού για τον εργοδότη μειωμένου ωραρίου επί 18 ή 30 μήνες (για πενθήμερη ή εξαήμερη εβδομαδιαία εργασία αντίστοιχα) μετά τη νέα «γονική άδεια ανατροφής» με πλήρεις αποδοχές.
4. Βαθμιαία επέκταση της άδειας πατρότητας με πλήρεις αποδοχές, μέχρι να συμπέσει η διάρκειά της με αυτήν της άδειας λοχείας
5. Επιδότηση της διατήρησης θέσεων εργασίας σε ιδιωτικές επιχειρήσεις, μικρομεσαίες κατά προτεραιότητα, για την αναπλήρωση γυναικών που βρίσκονται σε άδεια μητρότητας και γονέων

που κάνουν χρήση της άδειας ανατροφής τέκνου, με πρόσληψη ανέργων για το διάστημα της άδειας.

6. Εφαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας για το επίδομα μητρότητας στις αυτοαπασχολούμενες.

3. ΥΓΕΙΑ & ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ¹

Είναι πάγια θέση του ΣΥΡΙΖΑ ότι η κάθε γυναίκα έχει δικαίωμα να αποφασίζει η ίδια αν, πότε και πόσα παιδιά θα κάνει. Η ενθάρρυνση της μητρότητας ως επιλογής και η διασφάλιση όλων των αναγκαίων μέσων, ιατρικών και κοινωνικών, για την πραγμάτωση της δεν σχετίζεται με αντιλήψεις περί δημογραφικού προβλήματος. Ο ΣΥΡΙΖΑ αναγνωρίζει και σέβεται τα αναπαραγωγικά και σεξουαλικά δικαιώματα, όπως αυτά προσδιορίστηκαν το 2011 από τη Διεθνή Ομοσπονδία Οικογενειακού Προγραμματισμού (IPPF). Κατά συνέπεια, στηρίζει τόσο την πρόσβαση κάθε γυναίκας στις μεθόδους αντισύλληψης και στην τεχνητή διακοπή κύησης, όσο και σε υψηλού επιπέδου φροντίδα υγείας που αφορά την εγκυμοσύνη, τον τοκετό, τη λοχεία, αλλά και την ιατρικά υποβοηθούμενη αναπαραγωγή.

Ο ΣΥΡΙΖΑ θεωρεί απαράδεκτη και απάνθρωπη την υπουργική απόφαση που επιβάλλει καταβολή διπλού νοσηλείου σε αλλοδαπές χωρίς άδεια παραμονής είτε είναι επίτοκες είτε νοσηλεύονται για άλλο λόγο (ΦΕΚ Β 3096 23-11-2012) όπως και την Υγειονομική Διάταξη (ΓΥ/39α) για τις οροθετικές γυναίκες και θα τις καταργήσει. Επίσης η φαρμακευτική αγωγή που είναι αναγκαία στις αναφερόμενες καταστάσεις αποτελεί αναγκαίο τμήμα της δημόσιας περίθαλψης, που παρέχεται με τους ίδιους όρους όπως και κάθε άλλη συνταγογραφούμενη αγωγή.

Σημειώνεται, τέλος, πως το κόστος της προστασίας της υγείας των γυναικών με τα παραπάνω μέτρα υπερκαλύπτεται από την διατήρηση καλής υγείας ενός τόσο μεγάλου τμήματος του πληθυσμού, την αποσυμφόρηση των δευτεροβάθμιων δομών και την αποφυγή πολυδάπανων και μη αποδοτικών θεραπειών που απαιτούνται όταν αυτές οι καταστάσεις δεν αντιμετωπιστούν έγκαιρα όπως αποδεικνύουν διεθνείς επιστημονικές μελέτες.

Προτάσεις

1. Σε πρωτοβάθμιο επίπεδο και συγκεκριμένα στα Κέντρα Υγείας παρακολούθηση της εγκυμοσύνης από μαία και επισκέπτρια/η γυναικολόγο με κατάλληλο εξοπλισμό (υπερηχογράφος, καρδιοτοκογράφος) όπως και η παραπομπή σε νοσοκομειακή μονάδα για εξειδικευμένες εξετάσεις προγεννητικού ελέγχου ή προς αντιμετώπιση οποιασδήποτε επιπλοκής.

¹ Οι προτάσεις για την υγεία σε συνεργασία με το ΤΜΗΜΑ ΥΓΕΙΑΣ - βλ. αναλυτικότερα τις προτάσεις για την Υγεία του αρμόδιου τμήματος του ΣΥΡΙΖΑ

Η παρακολούθηση συνεχίζεται κατά τη λοχεία με την εξασφάλιση και κατ' οίκον φροντίδας και ενθάρρυνσης της γαλουχίας.

2. Στο Δευτεροβάθμιο Επίπεδο θα γίνουν οι απαραίτητες ενέργειες για να αποκατασταθεί η αποψίλωση προσωπικού που υπέστησαν οι νοσοκομειακές μονάδες, ώστε όχι μόνο να είναι απρόσκοπτη η παροχή κλασικών υπηρεσιών υγείας (τοκετοί, χειρουργικές επεμβάσεις, ογκολογικές θεραπείες), αλλά και να αποκατασταθούν και να αναπτυχθούν πλήρως υπηρεσίες υγείας που στο παρελθόν παρέχονταν έστω και πιλοτικά χωρίς να καλύψουν ποτέ τον γενικό πληθυσμό (προγεννητικός έλεγχος, ιατρικά υποβοηθούμενη αναπαραγωγή). Μέχρι τότε για ένα μεταβατικό στάδιο οι υπηρεσίες αυτές θα πρέπει να εξασφαλιστούν από τον ιδιωτικό τομέα με όρους που θα υπερασπίζονται το δημόσιο συμφέρον.

3. Ενίσχυση των δημοσίων νοσοκομείων για δωρεάν τοκετούς απόρων, χαμηλών εισοδημάτων, αστέγων, ανέργων γυναικών .

4. Πλήρης ιατροφαρμακευτική κάλυψη κατά την περίοδο της κύησης και μετά τον τοκετό για μητέρες φτωχές άγαμες, άνεργες κ.λπ.,

5. Τα Κέντρα Οικογενειακού Προγραμματισμού ενσωματώνονται στα Κέντρα Υγείας με την κατάλληλη στελέχωση (μαία, επισκέπτης/τρια γυναικολόγος, κοινωνική/ός λειτουργός) και εξοπλισμό, ώστε να διασφαλίζεται ο απαραίτητος έλεγχος και η χορήγηση αντισυλληπτικού χαπιού, ο απαραίτητος έλεγχος και η τοποθέτηση σπιράλ, ο απαραίτητος έλεγχος και η παραπομπή προς τεχνητή διακοπή κύησης σε νοσοκομειακή μονάδα όπως και ο πρωτοβάθμιος έλεγχος και η επιλογή περιστατικών που χρήζουν ιατρικά υποβοηθούμενης αναπαραγωγής.

6. Πανελλαδική και συνεχής ενημέρωση γύρω από την αντισύλληψη και την προφύλαξη. Συνεργασία με εκπαιδευτικούς φορείς για την εισαγωγή του θέματος στα σχολεία.

7. Ένταξη της οπτικής του φύλου σε όλες τις πολιτικές και τα προγράμματα υγείας.

8. Σχεδιασμός και εφαρμογή πολιτικών υγείας και φροντίδας και στο επίπεδο της τοπικής αυτοδιοίκησης (υπηρεσίες για βρέφη, παιδιά, ηλικιωμένους, γυναίκες θύματα βίας, αναβάθμιση των ΚΑΠΗ κλπ)

4. ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ

Σύμφωνα με το Πρόγραμμα Δράσης του Πεκίνου του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, η βία κατά των γυναικών αποτελεί την έκφραση της ιστορικά διαμορφωμένης ανισότητας στις σχέσεις ισχύος μεταξύ ανδρών και γυναικών, που οδήγησε στην κυριαρχία των ανδρών επί των γυναικών και στις διακρίσεις κατά των γυναικών, με αποτέλεσμα την παρεμπόδιση της ανάπτυξής τους. Είδη βίας, όπως ο βιασμός, ο εγκλεισμός, η ενδοοικογενειακή βία και η βία μεταξύ συντρόφων και τελευταία το trafficking έχουν οικουμενικό χαρακτήρα. Η βία κατά των γυναικών μπορεί να συνδέεται με τα σεξουαλικά χαρακτηριστικά τους, με την ύπαρξη μιας συγκεκριμένης σχέσης με έναν άνδρα ή με την τιμωρία ή την ταπείνωση της ομάδας. Πρόκειται για παγκόσμιο φαινόμενο, που θέτει σε δοκιμασία τον ίδιο τον πολιτισμό, και του οποίου η τεράστια εξάπλωση έχει κινητοποιήσει τους διεθνείς οργανισμούς, όπως ο ΟΗΕ, η ΕΕ κ.λπ. για την αντιμετώπισή του. Ειδικότερα στην τελευταία, με την οδηγία 34/2003 υποχρεώθηκαν τα κράτη μέλη, και η Ελλάδα, να νομοθετήσουν για την πρόληψη της κοινωνικής, οικονομικής και πολιτιστικής αυτής μάστιγας. Κι είναι γεγονός πως είναι αλληλένδετη με τη θέση των γυναικών στην κοινωνία, με τις διακρίσεις που υφίστανται σε όλα τα επίπεδα και με τις πολλαπλές όψεις της καταπίεσης των γυναικών στην ιδιωτική και δημόσια ζωή, στη δουλειά, την οικογένεια και τις προσωπικές, κοινωνικές και πολιτικές σχέσεις, ως αποτέλεσμα και των πατριαρχικών αντιλήψεων.

Στη χώρα μας μάλιστα των μνημονίων και της διευρυμένης ανθρωπιστικής κρίσης, την επιδείνωση της φτώχειας, την έκρηξη της ανεργίας, τις περικοπές στις κοινωνικές δαπάνες και τη διάλυση του κράτους πρόνοιας, η κατάσταση μέσα στην οικογένεια και στην κοινωνία γίνεται όλο και πιο αφόρητη και πιο «βίαιη» για τις γυναίκες. Είναι χαρακτηριστικό πως σε διάστημα 2 χρόνων (11/3/2011 έως 11/3/2013) η Τηλεφωνική Γραμμή SOS 15900 της ΓΓΙΦ, που παρέχει ψυχοκοινωνική στήριξη και συμβουλευτική σε γυναίκες θύματα βίας, δέχθηκε 10176 κλήσεις, η πλειοψηφία των οποίων (79%) αφορούσε σε καταγγελίες περιπτώσεων έμφυλης βίας. Όπως προκύπτει από τις έρευνες, θύμα της βίας μπορεί να είναι οποιαδήποτε γυναίκα. Όμως, οι γυναίκες που αντιμετωπίζουν σοβαρά οικονομικά προβλήματα, οι άνεργες, οι επισφαλώς εργαζόμενες, οι μερικώς απασχολούμενες, οι μετανάστριες και γενικά οι φτωχές γυναίκες, έχουν ιδιαίτερη δυσκολία, λόγω πολλαπλών εξαρτήσεων, να δημοσιοποιήσουν το πρόβλημά τους και ακόμα περισσότερο να μπορέσουν να αντιδράσουν. Παράλληλα, δυστυχώς, η Ελλάδα αποτελεί, ως γνωστόν, κόμβο παράνομης διακίνησης ανθρώπων. Ειδικότερα το trafficking γυναικών με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση αποτελεί ίσως την πιο διαδεδομένη μορφή του trafficking

στη χώρα μας, καθώς οι παραβιάσεις των δικαιωμάτων των θυμάτων, σχετίζονται άμεσα με το φύλο τους.

Για τον ΣΥΡΙΖΑ η αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών, αποτελεί προτεραιότητα και σημαντικό μέρος του προγράμματος για την καταπολέμηση των διακρίσεων και την προαγωγή της ισότητας των φύλων που θα εφαρμόσει ως κυβέρνηση.

Προτάσεις

- Νομοθετικά και θεσμικά μέτρα για την πρόληψη & καταπολέμηση της βίας

A. Άμεση κύρωση από τη Βουλή της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης «για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας» (Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης)

B. Ενιαίος Νόμος για τη βία κατά των γυναικών που θα καλύπτει τη βία στην οικογένεια και κάθε μορφής συμβίωση, την εργασία και την κοινωνία.

Η νομοθεσία ενάντια στην έμφυλη βία θα πρέπει να εγγυάται: **α) την ισότιμη προστασία** και το δικαίωμα όλων ανεξαιρέτως των γυναικών (ανεξαρτήτως τάξης, εθνικότητας, φυλής, θρησκείας, σεξουαλικού προσανατολισμού, γλώσσας, πολιτισμικών χαρακτηριστικών κ.λπ.) σε μια αξιοπρεπή ζωή απαλλαγμένη από την άσκηση βίας και τον έλεγχο της ζωής τους. **β) την πρόβλεψη μηχανισμών εφαρμογής της νομοθεσίας** καθώς και ουσιαστικών μέτρων πρόληψης του φαινομένου της βίας και προστασίας, υποστήριξης και αποκατάστασης των θυμάτων (με σκοπό την επανένταξη τους) με την παροχή υπηρεσιών κατά την κρίση, όπως: άμεση ενημέρωση/πληροφόρηση για τα δικαιώματά τους, συμβουλευτική και ψυχοκοινωνική υποστήριξη και νομική βοήθεια, στέγαση, δικαστική βοήθεια/διαμεσολάβηση, καθώς και μέτρα για την κάλυψη των εκπαιδευτικών τους αναγκών, την πρόσβαση στην εργασία/απασχόληση (επαγγελματική συμβουλευτική και επιδότηση θέσεων εργασίας), τη φυσική και ψυχική τους υγεία.

Πιο συγκεκριμένα, οι διατάξεις του Νόμου θα ρυθμίζουν :

- **τη βία στην οικογένεια:** με τη βελτίωση της υπάρχουσας νομοθεσίας (του Ν.3500/2006 για την ενδοοικογενειακή βία, που ακόμα κι αυτός δεν εφαρμόζεται όπως πρέπει σε όλες τις περιπτώσεις), την επέκτασή του στην αναγνώριση και προστασία από περιστατικά έμφυλης βίας

σε κάθε μορφή συμβίωση, το βιασμό μέσα στο γάμο, αλλά και την ενίσχυση του πλαισίου αντιμετώπισης της ενδοοικογενειακής -και μεταξύ συντρόφων- βίας.

- **τη βία στην εργασία:** με τη βελτίωση και ενίσχυση των διατάξεων του Ν.3488/2006 που αφορά στην εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στην πρόσβαση στην απασχόληση και την σεξουαλική παρενόχληση ως μορφή διάκρισης στο χώρο εργασίας.

- **τη βία στην κοινωνία:**

α) με τη **βελτίωση της νομοθεσίας** που αφορά στην αντιμετώπιση εγκλημάτων όπως ο **βιασμός** (Ν.1419/1984) και η **εμπορία ανθρώπων (trafficking)** (Ν.3064/2002 & Π.Δ. 233/2003, Ν. 4216/2013 που κυρώνει τη " Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη δράση κατά της Εμπορίας Ανθρώπων", που υπογράφηκε στη Βαρσοβία το 2005, Ν. 4198/2013 με τον οποίο η ελληνική νομοθεσία εναρμονίζεται με την Οδηγία 2011/36/της ΕΕ) και την ενίσχυση της με τις απαραίτητες αλλαγές και προσθήκες υπό το φως νέων, πιο σύγχρονων επεξεργασιών (όπως οι νέες μορφές ηλεκτρονικής σεξουαλικής παρενόχλησης/ bullying) αξιοποιώντας και τη διεθνή εμπειρία πάνω στα συγκεκριμένα θέματα (Πχ. το νόμο της Ισπανίας για τη βία, το πρόσφατο (Φεβρουάριος 2014) ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τη «σεξουαλική εκμετάλλευση και πορνεία και ο αντίκτυπός τους στην ισότητα των φύλων» κλπ) **β) με τη λήψη νομοθετικών και εφαρμοστικών μέτρων** για την ποινική δίωξη όσων εμπλέκονται στη διακίνηση και εμπορία γυναικών και ανηλίκων (trafficking), αλλά και των χρηστών (πελατών) με παράλληλη ουσιαστική υποστήριξη των θυμάτων.

-Μέτρα στήριξης των γυναικών που έχουν υποστεί βία/ θυμάτων:

A. Ενίσχυση και αναβάθμιση του Συστήματος αρωγής και υποστήριξης των θυμάτων έμφυλης βίας:

- Άμεση διάθεση πόρων για την εξασφάλιση της συνέχισης της λειτουργίας των ήδη **υπαρχουσών δομών (συμβουλευτικών κέντρων και ξενώνων)** και για τη δημιουργία νέων, όπου απαιτείται.

- **Βελτίωση και εξειδίκευση των παρεχόμενων υπηρεσιών**, προκειμένου να καλύπτουν όλες τις ανάγκες (π.χ. θύματα trafficking καθώς και προγράμματα για τους θύτες).

- Διασφάλιση της δικτύωσης μεταξύ δομών υποστήριξης θυμάτων βίας και δημόσιων υπηρεσιών, με ΜΚΟ, γυναικείες ομάδες και συλλογικότητες που δραστηριοποιούνται στο πεδίο αυτό (μεταξύ τους και μεταξύ φορέων ΔΔ και ΤΑ σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο).

Β. Παροχή δωρεάν νομικής βοήθειας στις γυναίκες – θύματα βίας, σε συνεργασία (Πρωτόκολλα) με τους δικηγορικούς συλλόγους και τις οργανώσεις γυναικών.

Γ. Προγράμματα ευαισθητοποίησης και επιμόρφωσης δημόσιων λειτουργών (δικαστών, εισαγγελέων, αστυνομίας, ιατροδικαστών, ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού) για την ουσιαστική υποστήριξη θυμάτων βίας, ενταγμένα στις σχολές Δικαστών και Σωμάτων Ασφαλείας και σε συνεργασία με το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΚΔΔΑ), τα Πανεπιστήμια και τους δικηγορικούς συλλόγους της χώρας.

3. Μέτρα πρόληψης της βίας κατά των γυναικών

Άμεση σύσταση επιτροπής από ειδικευμένους/ειδικευμένες επιστήμονες και φορείς, που θα αναλάβει

α) το σχεδιασμό και την υλοποίηση προγραμμάτων για την πρόληψη της έμφυλης βίας, που θα απευθύνονται σε εκπαιδευτικούς, γονείς, μαθητικό και νεανικό κοινό και με στόχο την άρση των έμφυλων στερεοτύπων και την ειρηνική επίλυση διαφορών.

β) την άμεση εκπόνηση εκστρατειών ευαισθητοποίησης της κοινωνίας, που θα έχουν στόχο την προαγωγή της ισότητας μεταξύ των φύλων, με την εξάλειψη των στερεοτύπων των φύλων, ενάντια στην εμπορευματοποίηση του σώματος των γυναικών και τα σεξιστικά πρότυπα (από σχολικά βιβλία, διαφήμιση, ΜΜΕ, διαδίκτυο κλπ) που συμβάλλουν στη διαίωνιση της βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών.

4. Οριζόντια μέτρα

Ενεργοποίηση της δημιουργίας του Παρατηρητηρίου για την Ισότητα (ΓΓΙΦ) με έμφαση στο **Παρατηρητήριο για τη βία**, που θα έχει ως αποστολή τη συλλογή στατιστικών δεδομένων σχετικά με όλες τις μορφές της βίας κατά των γυναικών, συμπεριλαμβανομένης της ενδοοικογενειακής βίας, με ανάλυση κατά φύλο, ηλικία, εθνοτική/μειονοτική ταυτότητα και σχέση μεταξύ θύματος και δράστη, καθώς και με την εκπόνηση μελετών ή/και ερευνών για την έκταση της βίας κατά των γυναικών και τις βαθύτερες αιτίες της.

Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του/της Συνηγόρου του Πολίτη (κύκλος Συνηγόρου της Ισότητας), με τη διατήρηση και, στο μέτρο του δυνατού, την αύξηση του προϋπολογισμού της εν λόγω Αρχής, έτσι ώστε να μπορεί να χειριστεί τις υποθέσεις που παραπέμπονται σε αυτή, κατά τρόπο έγκαιρο και αποτελεσματικό.

5.ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

5.1. Τα δεδομένα

Ως γνωστόν το σχολείο λειτουργεί σε ότι αφορά στα ζητήματα φύλου πρώτα σαν χώρος αναπαραγωγής αναχρονιστικών στερεοτύπων και συμπεριφορών. Δεν πρέπει να μας διαφεύγει πως η εκπαίδευση υπήρξε πάντοτε εργαλείο διάχυσης της κυρίαρχης ιδεολογίας, άρα και της πατριαρχικής. Πολλές ερευνήτριες ισχυρίζονται πως το σχολείο επιδρά στη διαμόρφωση της πατριαρχικής πραγματικότητας των ατόμων περισσότερο κι από όσο επιδρά η οικογένεια. Παράγοντες που συντελούν αποφασιστικά στη διατήρηση των παραδοσιακών ρόλων και συμπεριφορών από τους μαθητές και τις μαθήτριες:

- Πολιτικές που αφορούν στην εκπαίδευση γενικότερα
- Το περιεχόμενο του προγράμματος σπουδών σε συνδυασμό με το περιεχόμενο των σχολικών εγχειριδίων και την εικονογράφησή τους
- Το περίφημο «κρυφό» αναλυτικό πρόγραμμα
- Τα παιχνίδια και τα αθλήματα
- Οι στάσεις, οι προσδοκίες και οι συμπεριφορές των εκπαιδευτικών (ανδρών και γυναικών)
- Ο λόγος που οι εκπαιδευτικοί αρθρώνουν (και στον οποίο λόγο το αρσενικό υποκαθιστά και τα δύο φύλα, κάνοντας το θηλυκό γένος αόρατο)
- Οι παρεμβάσεις του κοινωνικού περιβάλλοντος του σχολείου (σύλλογοι γονέων, Τ.Α. εκκλησία κ.λπ.)

Ταυτόχρονα ωστόσο το σχολείο είναι δυνατό να λειτουργήσει ως προνομιούχο πεδίο υπέρβασης των έμφυλων διακρίσεων, κυρίως μέσω ενημερωμένων/ευαισθητοποιημένων εκπαιδευτικών, γυναικών και ανδρών, που, υιοθετώντας τη μη σεξιστική παιδαγωγική, μπορεί να λειτουργήσουν

ως κοινωνικές/οί μεταρρυθμίστριες/ές στις τάξεις τους και στην ευρύτερη κοινότητα. Ο/η νέου τύπου εκπαιδευτικός απαιτείται να διαθέτει το σύνολο των συμπεριφορών και των γνώσεων που του/ης επιτρέπει να αναγνωρίζει την ανισότητα στις εκπαιδευτικές ευκαιρίες, να προχωρά σε συγκεκριμένες παρεμβάσεις που να εξασφαλίζουν την ίση μεταχείριση των μαθητριών και των μαθητών που θα οδηγεί σε ίσα εκπαιδευτικά αποτελέσματα. Είναι παράλληλα δυνατό το σχολείο να λειτουργήσει ως προνομιούχο πεδίο υπέρβασης των έμφυλων διακρίσεων, στην περίπτωση που ένα ισχυρό συνδικαλιστικό κίνημα του συγκεκριμένου χώρου, που λαμβάνει υπόψη στις επεξεργασίες και τους αγώνες του τη διάσταση του φύλου, επιτύχει σχετικές αλλαγές και μεταρρυθμίσεις, όπως συνέβη πριν από τρία χρόνια με την Κυπριακή Δημοκρατία.

Για τον ΣΥΡΙΖΑ η ύπαρξη κάθε μορφής σεξιστικής και ρατσιστικής ιδεολογίας στο χώρο της εκπαίδευσης αποτελεί σημαντικό εμπόδιο στην επίτευξη βασικών στόχων του εκπαιδευτικού συστήματος και δεν συμβάλλει στην επίλυση ενός γενικότερου κοινωνικού προβλήματος. Η επίτευξη μιας ποιοτικής Εκπαίδευσης που εξασφαλίζει στις μαθήτριες και στους μαθητές, ανεξάρτητα από φύλο, φυλή, θρησκεία, κουλτούρα, σεξουαλικό προσανατολισμό, αρτιμέλεια κ.λπ. ίσα δικαιώματα, που εστιάζει στη διαπολιτισμικότητα και στηρίζεται στην ισότητα των φύλων και των ευκαιριών, διαμορφώνει ένα θετικό περιβάλλον ενήλικης ζωής όχι μόνο για τη σημερινή νέα γενιά, αλλά και για τις επερχόμενες γενεές.

Τέλος, η κατάργηση των 50 ειδικοτήτων των ΕΠΑΛ και ΕΠΑΣ έχει διαταράξει την ισόρροπη συμμετοχή των φύλων στην Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση σε βάρος των κοριτσιών. Θα πρέπει να επανέλθουν οι ειδικότητες αυτές στο δημόσιο σχολείο και να επιστραφούν οι εκπαιδευτικοί που τέθηκαν εξ αυτού σε διαθεσιμότητα που στην συντριπτική τους πλειοψηφία είναι γυναίκες.

Προτάσεις

1. Σχεδιασμός Ολοκληρωμένου Σχεδίου Δράσης για την εισαγωγή της διάστασης του φύλου σε όλες τις βαθμίδες της ελληνικής εκπαίδευσης, με τη συνδρομή της μεγάλης εμπειρίας που διαθέτουν πλέον ΑΕΙ στο πλαίσιο των οποίων αναπτύχθηκαν οι Γυναικείες Σπουδές/ και οι σπουδές φύλου τα τελευταία χρόνια, αλλά και της πλούσιας σχετικής διεθνούς εμπειρίας. Το Σχέδιο θα περιλαμβάνει:

- εμπλουτισμό με την οπτική του φύλου του αναλυτικού προγράμματος, των σχολικών εγχειριδίων στο σύνολό τους, του λοιπού παιδαγωγικού υλικού και των λοιπών δραστηριοτήτων
- προγράμματα επιμόρφωσης-ευαισθητοποίησης εκπαιδευτικών
- προγράμματα επιμόρφωσης-ευαισθητοποίησης στελεχών της εκπαίδευσης (προϊσταμένων, συμβούλων κλπ)
- κίνητρα παραπέρα ανάπτυξης των Γυναικείων Σπουδών/Σπουδών Φύλου στα Πανεπιστήμια και προκήρυξης σημαντικού αριθμού θέσεων μελών ΔΕΠ με έμφυλα γνωστικά αντικείμενα

6. ΕΥΑΛΩΤΕΣ & ΕΥΠΑΘΕΙΣ ΟΜΑΔΕΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ - ΠΟΛΛΑΠΛΕΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

Με δεδομένο ότι το προτεινόμενο πρόγραμμα για την ισότητα των φύλων συνιστά ένα κείμενο αφετηρίας το οποίο θα εμπλουτίζεται διαρκώς σε συνεργασία με άλλα τμήματα του ΣΥΡΙΖΑ (π.χ. Εργασίας, Υγείας, Νεολαίας, Δικαιωμάτων, κ.λπ.), στην παρούσα συγκυρία δίνεται έμφαση καταρχήν στις μονογονεϊκές οικογένειες και ιδιαιτέρως στις γυναίκες μονογονείς που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες πληθυσμού. Το Τμήμα θα θέσει σε διαβούλευση θέσεις και προτάσεις για τις γυναίκες που ανήκουν σε εθνοτικές ή θρησκευτικές μειονότητες (π.χ. Ρομά, μουσουλμάνες, κ.λπ.) τις ηλικιωμένες που ζουν στο όριο φτώχειας, τις μετανάστριες, κ.λπ.

6.1. Τα δεδομένα για την μονογονεϊκότητα

Στην Ελλάδα η κοινωνική πολιτική για την μονογονεϊκή οικογένεια, φαίνεται να είναι προσκολλημένη σε μια παρωχημένη ισχνή επιδοματική στήριξη, και ως εκ τούτου εμφανίζεται αδύναμη να κατανοήσει τις πολυδιάστατες ανάγκες που πηγάζουν από τη μονογονεϊκότητα και να υιοθετήσει καινοτόμες δράσεις για την άρση των εμποδίων που κρατούν τους μόνους γονείς μακριά από την απασχόληση και τους οδηγούν στη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό. Σε έρευνα του ΕΚΚΕ επισημαίνεται ότι η διατήρηση του εισοδήματος μέσω της επιδοματικής πολιτικής δεν μπορεί πλέον να είναι ο μοναδικός στόχος της κοινωνικής πολιτικής για τους/τις μόνους/ες γονείς. Επιβάλλεται η εφαρμογή πολιτικών που αποβλέπουν λιγότερο στη διατήρηση

του εισοδήματος μέσω των επιδομάτων και περισσότερο στη βοήθεια για την ένταξη στην αγορά εργασίας και κατ' επέκταση στην κοινωνία. Τέλος σημειώνεται ότι η εφαρμογή ρυθμίσεων για την εναρμόνιση της εργασιακής και της οικογενειακής/ προσωπικής ζωής καθώς και η ανάπτυξη ενός οργανωμένου συστήματος παιδικής φροντίδας σε τοπικό επίπεδο, θεωρούνται θέματα μείζονος σημασίας προς την κατεύθυνση αυτή. Σε μια πιο πρόσφατη έκθεση της UNICEF, αναφέρεται ότι στην Ελλάδα του 2011 τα μονογονεϊκά νοικοκυριά αποτελούσαν το 33,4% των φτωχών νοικοκυριών (UNICEF 2012). Όσον αφορά την υγεία, την εκπαίδευση, την αναψυχή, την στέγαση και την σίτιση, τα παιδιά των μονογονεϊκών οικογενειών ήταν πολύ πιο ευάλωτα στην φτώχεια από τα άλλα παιδιά (Mouriki et al 2007). Από τα στοιχεία αυτά μπορούμε να συμπεράνουμε ότι η μείωση των κρατικών παροχών σε συνδυασμό με την αύξηση της ανεργίας, της επισφαλούς εργασίας και της έλλειψης στέγης οδηγούν πολλές μονογονεϊκές οικογένειες στην Ελλάδα στη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό. Οι μονογονεϊκές οικογένειες εμφανίζονται να επηρεάζονται ιδιαίτερα από τις κοινωνικοοικονομικές αλλαγές που έχουν συντελεστεί από το 2009 έως σήμερα, αλλά παράλληλα και να βρίσκονται εκτός των άτυπων δικτύων κοινωνικής αρωγής που θα μπορούσαν να τις στηρίξουν.

Οι πολιτικές και η νομοθεσία

Στην Ελλάδα, το ζήτημα των μονογονεϊκών οικογενειών δεν αποτελεί ζήτημα της δημόσιας ατζέντας, παρά το γεγονός ότι ο αριθμός τους αυξάνεται. Την αρμοδιότητα για τις κοινωνικές παροχές για τις μονογονεϊκές οικογένειες διατηρεί το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας, αλλά σε πολλούς τομείς πολιτικής εμπλέκονται και άλλα Υπουργεία. Παρά την ολοένα μεγαλύτερη ορατότητα των γυναικών στην ελληνική κοινωνία, οι επίσημες πολιτικές συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν την πυρηνική οικογένεια σαν ομάδα στόχου και να παραβλέπουν τις ιδιαίτερες ανάγκες των μονογονεϊκών οικογενειών, ιδιαιτέρως των γυναικών αρχηγών οικογένειας. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα οι ανισότητες μεταξύ των διαφορετικών κατηγοριών μονογονέων να είναι πιο ισχυρές σε σχέση με άλλες Ευρωπαϊκές χώρες. Η μονογονεϊκότητα συνιστά παράγοντα φτώχειας, (42,2% του συνόλου των φτωχών -3.403.000 άτομα σύμφωνα με την τελευταία έκθεση της ΕΛΣΤΑΤ – είναι μονομελή νοικοκυριά με ένα τουλάχιστον «εξαρτώμενο» παιδί, γυναίκες που διαβιούν μόνες/μονομελή γυναικεία νοικοκυριά 25,8%, και μονομελή νοικοκυριά άνω των 65 ετών με μεγάλη πλειοψηφία γυναίκες 29,7%). Ειδικότερα σε συνθήκες κρίσης και εκτεταμένης ανεργίας η μη καταβολή των νομίμως εκδικασθέντων οικονομικών συνεισφορών (διατροφή) επιδεινώνει την οικονομική κατάσταση μεγάλου αριθμού μονογονεϊκών οικογενειών με αρχηγό γυναίκα σε περιπτώσεις των διαζευγμένων, (παρά τον πρόσφατο νόμο).

Προτάσεις πολιτικής

1. Για τις μονογονεϊκές οικογένειες με αρχηγό γυναίκα απαιτείται μια πολύ-παραγοντική προσέγγιση που θα αφορά σε:

- Μέτρα ενίσχυσης της συμφιλίωσης οικογενειακής και επαγγελματικής/προσωπικής ζωής προκειμένου να αντιμετωπίσουν τις δυσκολίες διατήρησης της θέσης εργασίας ή ένταξης στην αγορά εργασίας (κατάρτιση/ απόκτηση επαγγελματικών δεξιοτήτων, επαγγελματική συμβουλευτική, αναζήτηση εργασίας και εργασία).
- Προτεραιότητα των πιο ευάλωτων μονογονεϊκών οικογενειών στα μέτρα καταπολέμησης της φτώχειας (π.χ. άμεσα σε ένα αναθεωρημένο πρόγραμμα για την εφαρμογή του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος, σε μέτρα για την κοινωνική στέγη και τη σίτιση, και σε συνδυασμό με όλα τα μέτρα καταπολέμησης της φτώχειας, ενδεικτικά: επίδομα ηλεκτρισμού και θέρμανσης, προστασίας της πρώτης κατοικίας από πλειστηριασμούς, πρόσβαση στη δημόσια υγεία κλπ)
- Εξασφάλιση πρόσβασης στις δομές φροντίδας όλων των μονογονέων και στις κρατικές παροχές
- Ειδική μέριμνα για τις ψυχολογικές και κοινωνικές επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στα παιδιά των μονογονεϊκών οικογενειών, με έμφαση στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν καθώς και προβλήματα εκπαίδευσης και αναψυχής (π.χ. δωρεάν κατασκηνώσεις).
- Ενίσχυση του θεσμικού πλαισίου εφαρμογής των νομίμως εκδικασθέντων οικονομικών συνεισφορών (διατροφή) (μια καλή πρακτική συνιστά το μοντέλο των σκανδιναβικών χωρών όπου η οικονομική συνεισφορά (διατροφή) καταβάλλεται στη μονογονεά από το δημόσιο, το οποίο με τη σειρά του και από θέση θεσμικής ισχύος διεκδικεί από τον σύζυγο/πατέρα.

7. ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ ΚΑΙ ΜΜΕ

Η στρωματοποίηση της κοινωνίας δυτικού τύπου σε τάξεις συνοδεύεται από μία κατά φύλα κοινωνική ασυμμετρία. Παντού η σχέση αρσενικό/θηλυκό είναι σχέση ιεραρχίας: ιεραρχία κατά νόμο ή κατ' έθιμο, όπου υπεισέρχονται οι νόμοι και οι κανόνες. Το συγκεκριμένο ιεραρχημένο σύστημα, όπως και κάθε άλλο, περιβάλλεται με μύθους και ιδεολογήματα προκειμένου να εξασφαλίσει τη νομιμοποίηση και την αποδοχή του, αποδίδοντας το γεγονός της έμφυλης ασυμμετρίας σε φυσικούς ή μεταφυσικούς παράγοντες. Ταυτόχρονα αναπτύσσει ένα πλέγμα νοοτροπιών, αντιλήψεων και αναπαραστάσεων, δηλαδή μία κοινωνική συνείδηση και μία κατά φύλα διαμορφωμένη κλίμακα αξιών, που συνεπάγεται διαφορετικές κατά φύλο συμπεριφορές και προσδοκίες, τέτοιες που να διευκολύνουν την άνιση κατανομή ρόλων στην ιδιωτική και δημόσια σφαίρα της ζωής. Οι παραδοσιακές αναπαραστάσεις των φύλων είναι ενταγμένες βαθιά στον ψυχισμό των ατόμων που συνθέτουν την κοινωνία. Το γεγονός δεν αφορά μόνο στους άνδρες αλλά και στην πλειοψηφία των γυναικών που τις έχουν «εσωτερικεύσει» και που αναπαράγονται διαταξικά στο πλαίσιο όλων των κοινωνικοποιητικών θεσμών και μηχανισμών όπως η οικογένεια, η εκπαίδευση/ σχολείο, οι ομάδες των ομηλικών, η κατά φύλα διαίρεση της Αγοράς Εργασίας και ευρύτερα της ιδιωτικής και Δημόσιας σφαίρας αλλά και ολόκληρο το κοινωνικό αξιακό σύστημα.

Στη διαμόρφωση αυτή της έμφυλης ατομικής και συλλογικής συνείδησης καθοριστικός είναι ο ρόλος των ΜΜΕ. Πρόκειται για μέσα που αναπαράγουν τις έμφυλες σχέσεις εξουσίας και ιεραρχίας, και τα ιδεολογήματα που τις περιβάλλουν, βρίσκονται σχεδόν στο σύνολό τους σε ανδρικά χέρια και πολύ συχνά διαμορφώνουν εικόνες γυναικών που συνδέονται με αναχρονιστικά πρότυπα, «κατασκευασμένη» θηλυκότητα, προσβολή/στρέβλωση της γυναικείας σεξουαλικότητας κλπ. ενώ βρίθουν από σεξισμό όχι μόνο στην προς τα έξω έκφρασή τους, αλλά και στο εσωτερικό τους, καθώς οι εργαζόμενες σε αυτά υφίστανται διακρίσεις και υποτίμηση όχι μόνον ως εργαζόμενες, αλλά και σαν γυναίκες

Για τον ΣΥΡΙΖΑ αποτελεί μίαν ακόμα άμεση προτεραιότητα η ενημέρωση-ευαισθητοποίηση της ελληνικής κοινής γνώμης στα θέματα ισότητας και άρσης των έμφυλων διακρίσεων και κυρίως στην κατανόηση της σημασίας που έχει αυτή για την κοινωνική δικαιοσύνη, την ελευθερία, και κυρίως για την ποιότητα της Δημοκρατίας. Αυτό μπορεί να γίνει με πολλαπλούς τρόπους: πανελλαδικές καμπάνιες, βραβεία σε δημοσιογράφους, τηλεοπτικούς παραγωγούς και Μέσα, σε σχολές δημοσιογραφίας και ΜΜΕ όλων των επιπέδων με ένταξη σχετικών διδακτικών

περιεχομένων /ενοτήτων, ενίσχυση κινηματογραφικών δημιουργών, ενθάρρυνση κρατικών και δημοτικών θεάτρων για παρουσίαση ανάλογων παραγωγών κ.λπ.

Στο πλαίσιο αυτό επιδιώκει να συνεργαστεί με όλους τους κοινωνικούς φορείς που προωθούν την έμφυλη ισότητα τη (φεμινιστική) επιστημονική και ερευνητική κοινότητα, τη διανόηση, όλους τους εμπλεκόμενους φορείς και επαγγελματίες στο πεδίο των μέσων ενημέρωσης και τα κινήματα/συλλογικότητες των ίδιων των γυναικών. Ειδικότερα, σε ότι αφορά στον τρόπο που τα ΜΜΕ παρουσιάζουν τις γυναίκες θα επιδιώξει στο μέτρο του δυνατού τη λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων και ρυθμίσεων στα πεδία αρμοδιότητας των συνεργαζόμενων κυβερνητικών και μη κυβερνητικών φορέων, για την αλλαγή της σχετικής μηντιακής κουλτούρας με την εξάλειψη των σεξιστικών απεικονίσεων, που θα συμβαδίζει με την προβολή και την παρουσίαση των έμφυλων ζητημάτων και των θεμάτων που αφορούν στις γυναίκες, με τρόπο που δεν θα τις προσβάλλει και που δεν αναπαράγει και δεν δημιουργεί διακρίσεις και ανισότητες με βάση το φύλο

Προτάσεις

1. Ρητή ένταξη στις υποχρεώσεις του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης η μέριμνα για την εφαρμογή της έμφυλης ισότητας στα ΜΜΕ.
2. Συνεργασία με το Συμβούλιο Ελέγχου Επικοινωνίας για την επανεξέταση του Ελληνικού Κώδικα Διαφήμισης και Επικοινωνίας (2007) και την ένταξη νέου παραρτήματος που θα εξειδικεύει την παρουσίαση των διαφημίσεων με την οπτική του φύλου.
3. Εναρμόνιση με την Οδηγία 2007/65/EK αναφορικά με την άσκηση τηλεοπτικών δραστηριοτήτων με στόχο τη συμπερίληψη ειδικής διάταξης σχετικά με την ισότητα των φύλων.
4. Ισόρροπη συμμετοχή ανδρών και γυναικών στα όργανα των δημόσιων ΜΜΕ και δημιουργία στο πλαίσιό τους θεσμικής επιτροπής ισότητας.
5. Παρέμβαση στο ισχύον θεσμικό πλαίσιο που αφορά τα ΜΜΕ για την κατοχύρωση της ισότητας και την υπέρβαση του σεξισμού

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Με βάση τους προαναφερόμενους στόχους αντιμετώπισης των έμφυλων διακρίσεων από μια κυβέρνηση της Αριστεράς, εύλογα τίθεται το ζήτημα της χρηματοδότησης του σημαντικότερου αυτού Σχεδίου και μάλιστα σε μια εξαιρετικά δύσκολη συγκυρία. Ο ΣΥΡΙΖΑ έχει σκοπό να κινηθεί σχετικά προς δύο κατευθύνσεις:

1. Θα εφαρμόσει την ανάπτυξη και συστηματική ένταξη της ισότητας των φύλων στις δημόσιες πολιτικές (gender mainstreaming) σε περιφερειακό και κεντρικό επίπεδο και σε όλο το εύρος της δημόσιας διοίκησης και θα εντάξει τη διάσταση του φύλου στο σύνολο των προϋπολογισμών του κράτους και των φορέων του, ορίζοντας ένα ποσοστό τους - περίπου της τάξης του 5% - για τη χρηματοδότηση του ΕΣΔΙΦ (Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων) και τις αντίστοιχες δέσμες μέτρων και δράσεων που προωθούν την ισότητα και την εξάλειψη των διακρίσεων

2. Θα αξιοποιήσει για τον ίδιο λόγο κοινοτικούς πόρους και πιο συγκεκριμένα το 12-15% περίπου του ΕΣΕ για οριζόντιες ή και θετικές δράσεις προώθησης της ισότητας των φύλων στο πεδίο εφαρμογής κάθε Υπουργείου και του αντίστοιχου Επιχειρησιακού Προγράμματος καθώς και σε επίπεδο Περιφερειακών Προγραμμάτων (ΠΕΠ)

